

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בששת התפילה

פְּרָשֶׁת וַיֵּשֶׁב

כא' כסלו תשע"ח

הפטרה: כה אמר ה'

יום שלישי בלילה (ליל רביעי) הדלקת נר ראשון של תנוכה

סדר הדלקת נרות חנוכה

יציאת השבת ר"ת 17:35

גיליון 459

יציאת השבת:

17:14

ירושלים: 17:15

כניסת השבת:

16:02

ירושלים: 16:00

באנו חושך לגרש

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

היוונים במלחמתם הגדולה לכיבוש העולם, לא בקשו להרוג את העמים שנכבשו תחת ידם, אלא 'לתרבת' אותם מחדש. ואולם, אומה קטנה ומרדנית אחת לא היתה מוכנה בשום אופן לקבל על עצמה את עולה של יוון ולעזוב את דתה. אף שתרבות יוון נחשבה לתרבות 'נאורה' התעקשו היהודים שבארץ ישראל להחזיק בדתם 'החשוכה'. את דרישתם צמצמו היוונים בקריאה: "כתבו לכם על קרן השור, כי אין לכם חלק באלוקי ישראל!" מה פירושו של משפט חידה זה? חלק מן הפתרון נאמר על ידי חכמנו: "השור הוא שורו של יוסף". נראה כי כוונת חכמנו לומר, כי יוסף הוא המייצג את ההתמודדות מול אומות העולם. יוסף חי במצרים, מקום שנקרא "ערוות הארץ" בתוך מט' שערי טומאה. והנה יוסף נשאר צדיק, "הוא יוסף" הצדיק מתחילתו ועד סופו. ולפיכך נתברך (דברים לג, יז): "בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים יגנה יחידו אפסי ארץ".

רש"י במקום מעיר על השילוב בין שור לראם. השור כוחו גדול ואין קרניו נאות ואילו הראם אין כוחו גדול אך קרניו נאות ולפיכך אמר משה 'בכור שורו' ו'קרני ראם קרניו'. כוחו של יוסף הוא כוח השור ויופי קרניו כמו של ראם. ואילו היוונים אמרו כתבו לכם על קרן השור, כלומר, הם לקחו את שורו של יוסף והדגישו את מה שנראה מבחינה חיצונית כאילו שאינו נאה ויפה - כקרן השור. ודרכו ניסו לגרום לעם ישראל לכפור לא רק בשורו של יוסף אלא גם באלוקי ישראל!

דוקא קרנו של יוסף המתמודדת מול העמים ואומות העולם ואפילו כנגד 'אפסי ארץ' - אימפריות ענק, היא זו הנותנת את הכח לעם ישראל להתמודד מול תרבות יוון ומוכיחה, כי אנו בני האור האמתיים ואילו הם בני החושך, לא לחינם שרים בחנוכה: "באנו חושך לגרש". ואכן, כך נקבע הלכה למעשה, שיש לציין את נס החנוכה בהדלקת נרות סמל לאור היהדות הזורח לדורות.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

הלכות הדלקת נר חנוכה

א. צריך להיזהר מאוד בהדלקת נרות חנוכה, כי היא מצוה חביבה עד מאוד, לפרסם את הנס בהודאה לה' יתברך על הניסים שעשה לנו, והעושה כן זוכה לבנים תלמידי חכמים (שבת נג). ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה מוכר כסותו או נותן בעבט שלם, כדי להשיג דמי שמן את נרות חנוכה. וכן חייב להשכיר עצמו לפועל כדי שיוכל ליקח שמן להדלקה, כדי שיעור נר אחד לכל לילה. לכן מצווים כל גבאי צדקה להשגיח על העניים, ולתת להם גם שמן להדלקת נרות חנוכה, אלא שאינם מצווים לתת להם יותר מנר אחד בכל לילה, כפי עיקר הדין של המצווה.

ב. מעיקר הדין די בנר אחד לכל בית ובית מישאל, בין שבני הבית מרובים, בין שהם מועטים, אולם נהגו להדר במצוה זו, ומנהג הספרדים שבילילה הראשון מדליקים נר אחד לכל בני הבית, ומכאן ואילך מוסיפים והולכים להדליק נר אחד לכל לילה, עד שבילילה האחרון יהיו שמונה נרות. ואפילו אם בני הבית מרובים, אין מדליקין יותר.

ג. מצות הנחת נרות חנוכה היא בתוך עשרה טפחים (80 ס"מ) מקרקע הדירה. ואם הניח למעלה מעשרה טפחים, יצא ידי חובת המצוה. ויש להניחם למעלה מג' טפחים. ואם הניחם למעלה מעשרים אמה מקרקע הדירה (9.60 מטר), לא יצא ידי חובת המצוה אף בדיעבד, וצריך לכבות את החנוכיה, ולהניחה במקום הכשר ויחזור וידליקנה, אך לא יברך שנית.

ד. הדר בעלייה, מצווה שיניח נרות חנוכה בחלון או במרפסת, או בגוזזטרא הסמוכה לרשות הרבים, כדי לקיים פרסומי ניסא, וטוב להניח נרות החנוכה בתוך פנס של זכוכית {שיגן מרוח וגשם}, ולהעמידם באויר המרפסת, כדי שייקרא לעוברים ושבים שברשות הרבים. ואם הוא גר בקומה שהמרפסת גבוהה מקרקע רשות הרבים עשרים אמה (9.60 מטר), יניח הנרות בפתח הדירה מבפנים, הואיל ואין בזה היכר כל כך לבני רשות הרבים.

ה. מצוה להניח נרות החנוכה בטפח הסמוך לפתח הכניסה לבית משמאל לנכנס, כדי שתהיה המזוזה מימין, ונרות חנוכה משמאל, וכשהוא נכנס ויוצא, הרי הוא מוקף במצוות, ובייחוד כשנכנס בטלית קטן מצויצת כהלכתה, אשר עליו יכוון מה שכתוב "והחוט המשולש לא במהרה ינתק".

ו. דירה שיש לה שני פתחים משתי רוחות {כיוונים}, צריך להדליק נרות חנוכה בשתיהן, מפני החשד, שייסברו שלא הדליק נר חנוכה כלל. ויש אומרים שבזמן הזה, שכולם מדליקים נרות בפנים ממש, ואין שום היכר לבני רשות הרבים, אין מדליקים אלא בפתח אחד.

ז. אורח שמייחדים לו חדר בפני עצמו ללון שם, אף שיש לחדר פתח בפני עצמו, אינו צריך להדליק נרות חנוכה בחדרו, שבזמן הזה אין חוששין לחשד שיחשדוהו שאינו מדליק נרות חנוכה, שבלאו הכי כל ההיכר הוא רק לבני הבית, והם יודעים שהוא יצא ידי חובתו בהדלקת הנרות של בעל הבית. ואם ירצה להחמיר על עצמו ולהדליק בחדרו, אינו רשאי לברך.

ח. הנוסע בספינה או ברכבת, ואפשר להדליק שם נרות חנוכה, נכון להדליק שם, שאין צריך בית קבוע לכך, כל עוד ידוע לו שלא יגיע לביתו באותה לילה, וכן אין מדליקין עליו בביתו.

ט. במוצאי שבת מדליקים בבית הכנסת נר חנוכה תחילה, ואחר כך מבדילים. ובבית מבדילים תחילה ואחר כך מדליקים נר חנוכה.

פסוקים שנוהגים לומר בשעת פתיחת ההיכל בשבת חנוכה: גר לרגלי דברך ואור לנתיבותי: גר י'הו'ה נשמת אדם חפש כל חדרי בטן: כי גר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר: אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה: וארח צדיקים באור נגה הולך ואור עד נכון היום: לדוד י'הו'ה אורי וישעי ממי איך י'הו'ה מעוז חיי ממי אפקד: כי אתה תאיר גרי י'הו'ה אלהי יגיה חשפי: קומי אורי כי בא אורך וקבוד י'הו'ה עליך זרח: מאין קמוד י'הו'ה גדול אתה וגדול שמך בגבורה:

פיוטים לחנוכה

עם נאמני, זרע אמוני. הודו לה, כי גבר חסדו.
בימי מתתיה, זמן ידידה. רב עליה, פקד את עבדו.
יוצאי יריכו, בניו חניכו. הלכו בדרךיו, לבשו את מדו.
עם יון תקיף, את עמו התקיף. ואלהים השקיף, ממרום הודו.
גבורים נפלו, וטמאים כשלו. וגאים שפלו, אב ומחמדו.
חלשים נצחו, צדיקים צלחו. וטהורים שמחו, הרב את עבדו.
באו למקדש, שרו שיר חדש. לאל הנקדש, גדול כבודו.

מעוז צור

מעוז צור ישועתי, לך נאה לשבח. תכון בית תפלת, ושם תודה נזבח. לעת תכין מטבח, מצר המנבח. אז אגמור, בשיר מזמור. חנפת המזבח:
רעות שבעה נפשי. בגיון כחי כלה. חיי מררו בקשי. בשעבוד מלכות עגלה. וגידו הגדולה. הוציא את הסגלה. חיל פרעה וכל זרעו ירדו כאבן במצולה:
דביר קדשו הביאני. וגם שם לא שקטתי. ובא נוגש והגלני. כי זרים עבדתי. ויין רעל מסכתי. כמעט שעברתי. קץ בבל. זרבבל. לקח שבעים נושעתי:
ברות קומת ברוש בקש אגני בן המדקא. ונהיתה לו לפח ולמוקש וגאותו נשבתה. ראש ימיני נשאת. ואויב שמו מחית. רב בניו וקניניו על העץ תלית:
יונים נקבצו עלי. אזי בימי חשמנים. ופרצו חומות מגדלי. וטמאו כל השמנים. ומנותר קנקנים. נעשה גם לשושנים. בני בנה. ימי שמונה. קבעו שיר ורננים:
חשוף זרוע קדשך. וקרב קץ הישועה. נקם נקמות עבדיך. מאמה הרשעה. כי ארכה השעה. ואין קץ לימי הרעה. דחה אדמון. בצל צלמון. הקם לנו רועים שבעה:

סדר הדלקת נר חנוכה

לשם יחוד קדשא בריהו הוא ושכינתה, ברחילו ורחימו, ורחימו ורחילו, ליחדא שם יו"ד כ"י בנא"ו כ"י ביהודא שלים (יהוה) בשם כל ישראל. הנה אנחנו באים לקיים מצות הדלקת נרות חנוכה כמו שהתקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה, עם כל המצוות הקלילות בה, לתקן את שרשיה במקום עליון. לעשות נחת רוח ליוצרינו ולעשויות רצון בוראנו. ונעלה לפניו יתברך פאלו פנוו בכל הפניות הראויות לכון במצוה זו. ויהי נעם אדני אלהינו עלינו. ומעשה ידינו פוננה עלינו. ומעשה ידינו פוננהו:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו

במצותיו וצונו להדליק נר חנוכה:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, שעשה נסים

לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:

בלילה הראשון מברך גם ברכה זו:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו

והגיענו לזמן הזה:

לאחר שהדליק נר החיוב יאמר:

הנרות הללו אנחנו מדליקין. על הנסים, ועל התשועות, ועל הנפלאות, שעשית לאבותינו, על ידי כהניך הקדושים. וכל שמונת ימי חנוכה הנרות הללו קדש, ואין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד, כדי להודות לשמך על נסיד ונפלאותיך וישועותיך:

מזמור שיר חנכת הבית לדוד: ארומקד יהוה כי דליתי, ולא שמחת איבי לי: יהוה אלהי, שועתי אליך ותרפאני: יהוה העלית מן שאול נפשי, חייאתי מנידני בור: זמרו ליהוה חסידיו, והודו לזכר קדשו: כי רגע באפו חיים ברצונו, בערב יליו כבי ולבקר רנה: ואני אמרתי בשלוי, בל אמוט לעולם: יהוה ברצונו העמידה להריי עז, הסתרת פניך הייתי נבהל: אליך יהוה אקרא, ואל אדני אתחנן: מה בצע בדמי ברכתי אל שחת, היודך עפר היגיד אמתך: שמע יהוה וחנוני, יהוה היה עזר לי: הפכת מספדי למחול לי, פתחת שקי, ותאזני שמחת: למען יזמרך כבוד ולא ידם, יהוה אלהי לעולם אודה: (נוהגים לשיר 'מעוז צור', מופיע בעמוד הקודם).

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמחה. מרים יהודה. ציפורה ויהושע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עור בן עישה. תקוה בת עויה. אלנה בת ג'אן. מוזל בת ענולה. אברהם בן רחל. הראל בן אביגיל. יהודה גלר. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת וזרה. מיטל מוריה אדרי הי"ו.

להחזרת נעדר: צה"ל ושבייו **ובהם:** אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ו.

לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוק"ל. הגר"מ אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. הרב שלמה צורף. יונה יונה. סופר מנחם. אליאור קדושים. הרב אברהם צוקרמן. יצחק עמירה. נדיר נחום. ניסים כהן. רובי צעדי. יצחק בן מוזל מורחז. מרדכי ומושה מורחז. ישראל אברהם נתן. ראובן אלון בן נסיה. יצחק ועמרם אטיאס. ר' חיים אוחנה. לוי יצחק אמרדי. אורן מועלם. אליהו טויטו. דוד חגיבי. דוד גרוסברג. יואל דללי. עמוס דברי. סימנטוב משה יהודה. ישראל בן גמרה. רבי דוד הכהן. ישראל בן שושנה. נעים משה. אהרן מורחז. יצחק ושמחה אילון. נסים וסוליקה שושן. יצחק ולאח אסמרגו. נדירה שמעון. מנרה לוי. אסתר בת תורא. אסתר חדר. דנה יצחק. דינה פוטיק. אליהו בת פרידה. תירצה זנדון. אסתר בת וזרה. אסתר וענבר נחום. מרים ועננו. עויה ענוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. נעימה בת מגודה. לואיזה מדר. וזרה בת חנה. עליזה כהן. שרה אוליאלי. יוכבד ועקני. עישה דהן. בריסה סופן. רותי אנול. סבטלנה בת אולנה. אסתר איבני. כמסיה ידי.

ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פריי, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

לע"נ: החייל לירון יהודה. סימנטוב משה יהודה. אוסיף ברום. יוסף כהן. אליהו ומוזל תורג'מן ז"ל.

למענונינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה